

2023

Ecologisch werkprotocol

Uitvoeringsfase

Woerden – vervangen beschoeiing

- Flora en fauna Inventarisaties
- Flora en fauna werkplannen
- Ecologisch werkprotocol
- Project begeleiding
- Project management
- Bevorderen biodiversiteit
- Kartering van vegetatie
- Aquatische ecologie
- Onderzoek en aanpak exoten
- Natura 2000 projecten
- Beheerplannen
- Ontheffingen
- Soorten monitoring
- Bever, Otter en Das
- Vleermuizen
- Weidevogels
- Waterkwaliteit
- Biologische teelt

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

Project : Vernieuwen beschoeiing Torenwal en Hogewal
Opdrachtgever : Gemeente Woerden
Uitvoering : Van Leeuwen GWW
Telefoon : 0348 – 441 293
Projectecoloog : Dhr. Theo de Kreij (Bureau Natuurzorg)
Telefoon : 06 – 1243 7949

Datum revisie: : 31 januari 2023
Referentie nummer: : LEE/WOE/23.015
Versie EWPu: : V1-2023/land en water
Opgesteld door: : T. de Kreij
Verificatie door: : T. de Kreij

Datum: _____

Akkoord opdrachtgever

Akkoord opdrachtnemer

Inhoudsopgave

1. Algemene informatie	Pagina 4
2. Wet- en regelgeving	Pagina 7
3. EWPu - Werkinstructies	Pagina 10
4. Soorteninformatie	Pagina 19

Voor u ligt het EWPu (ecologisch werkprotocol uitvoeringsfase). Dit document is eenvoudig te lezen en voor de betrokkenen bedoeld als praktisch hanteerbaar naslagwerk voor dit werk in de vrije buitenruimte. Daarin bijzondere aandacht voor beschermde soorten flora en fauna, (invasieve) exoten en biodiversiteit. Er zijn in het EWPu, naast specifieke soorten, ook per algemene risicogroep aanwijzingen en instructies aangegeven. Tevens zijn foto's ingevoegd ter herkenning van de diverse voorkomende beschermde soorten.

Dit plan sluit aan bij de Wet natuurbescherming en de Gedragscode voor Waterschappen. *(De Gedragscode voor Waterschappen is een sectorbrede gedragscode die goed aansluit bij de geplande werkzaamheden)*

*Niets uit dit document mag voor andere doeleinden of andere projecten worden gebruikt zonder nadrukkelijke toestemming van Bureau Natuurzorg.
Website: www.bureaunatuurzorg.nl*

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

1. Algemene informatie

Het plangebied

De Gemeente Woerden is voornemens de beschoeiing te vervangen langs de oude- en nieuwe begraafplaatsen Torenwal en Hogewal. De uitvoering is gegund aan Van Leeuwen GWW. Groenteam uit Moordrecht heeft vooronderzoeken flora en fauna gedaan. De opgestelde rapporten zijn een leidraad voor dit EWPu.

Situering plangebied (bron Groenteam eindrapportage)

De werklocatie betreft het groengebied met twee begraafplaatsen: de 'nieuwe' RK Begraafplaats aan de Torenwal en aansluitend daarop, langs de Hogewal de Oude Begraafplaats en aansluitend het groengebied langs de Plantsoen (zie figuren 1 en 2).

Figuur 1, situering werklocatie

Rood, nieuwe begraafplaats - Geel, oude begraafplaats - Oranje, aansluitend groen

Flora en fauna Inventarisaties

—

Flora en fauna werkplannen

—

Ecologisch werkprotocol

—

Project begeleiding

—

Project management

—

Bevorderen biodiversiteit

—

Kartering van vegetatie

—

Aquatische ecologie

—

Onderzoek en aanpak exoten

—

Natura 2000 projecten

—

Beheerplannen

—

Ontheffingen

—

Soorten monitoring

—

Bever, Otter en Das

—

Vleermuizen

—

Weidevogels

—

Waterkwaliteit

—

Biologische teelt

Dit document is dynamisch. Alle aanwijzingen en instructies in dit document sluiten aan bij de Wet natuurbescherming en de sectorbreed inzetbare Gedragscode voor waterschappen

Alle aanwijzingen en instructies zijn opgesteld als leidraad voor werkzaamheden. In de praktijk kunnen zich soms situaties voordoen waardoor wordt besloten af te wijken van de aanwijzingen en instructies. Een beslissing om van het EWPu af te wijken, wordt genomen door Bureau Natuurzorg, altijd na overleg met de uitvoerder en opdrachtgever. Maatregelen, ook van dit document afwijkende, moeten te allen tijde passen binnen de natuurwetgeving en mogen geen afbreuk doen aan de goede instandhouding van beschermde soorten. Dit document dient op de werkplek aanwezig te zijn.

Het onder hoofdstuk 3 ontwikkelde EWPu (ecologisch werkprotocol uitvoeringsfase) geeft onze uitvoerders heldere instructies over hoe om te gaan met de flora en fauna en hoe schade moet worden voorkomen.

Ondersteuning ecologie

De werkzaamheden worden ondersteund door Theo de Kreij van Bureau Natuurzorg (projectecoloog). Bij eenbezoek aan het project controleert men op het navolgen van de wetgeving, de gedragscode en dit EWPu en bezoekt men de locatie voor het vooruit inventariseren, en indien verantwoord, markeren van beschermde soorten en natuurwaarden. Vondsten, markeringen en mitigerende maatregelen worden uitvoerig besproken met de uitvoerder(s) en gerapporteerd aan de opdrachtgever.

Werkplanning

De opdrachtgever en opdrachtnemer overleggen over het tijdstip dat de werkzaamheden kunnen aanvangen. Omwille van de te beschermen vleermuizen wordt geadviseerd de werkzaamheden bij de oude begraafplaats indien mogelijk uit te voeren tussen 15 oktober en 15 maart.

Voorwaarden

Uitvoering is mogelijk, mits dit EWPu wordt nageleefd, de juiste maatregelen worden getroffen en de natuurwetgeving word nageleefd. Het vergt van iedere betrokkene het uiterste ten aanzien van de zorgplicht in het algemeen en de te beschermde soorten in het bijzonder. Dit ecologisch werkprotocol moet op iedere werkplek aanwezig zijn.

Ecologie

Beschermde soorten

Informatie geeft aan dat er op de oude begraafplaats 3 bomen staan waarin vleermuizen verblijfplaatsen hebben. Ook kunnen andere door de Wet natuurbescherming te beschermen soorten voorkomen die gevoelig zijn voor de geplande werkzaamheden. Dit zijn bijvoorbeeld:

- Broedvogels, met name watervogels.
- Zoogdierjes, specifiek de Waterspitsmuis.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

Men dient echter bij dergelijke werkzaamheden altijd rekening te houden met alle onverwacht voorkomende beschermde soorten. Wij volgen het opgestelde ecologisch werkprotocol uitvoeringsfase (hoofdstuk 3) om zoveel mogelijk schade te voorkomen. Het EWPu gaat naast de beschermde soorten ook in op belanghebbende algemeen voorkomende soortgroepen. Dit vanwege de wettelijke Zorgplicht flora en fauna.

Indien wij beschermde soorten daadwerkelijk ontmoeten, stoppen wij met het werk en overleggen direct te nemen maatregelen met onze projectecoloog Theo de Kreij. Zijn instructies volgen wij op.

Biodiversiteit

Iedere opdrachtgever stelt hoge eisen aan tenminste de instandhouding van de biodiversiteit. Het is zeer waarschijnlijk dat niet meer beschermde soorten zoals bijvoorbeeld orchideeën, dotterbloemen, zwanenbloemen, bittervoortjes en kleine modderkruipers, nog steeds maximaal moeten worden behouden omwille van de biodiversiteit en het ecologisch belang. Wij houden daar rekening mee!

(Invasieve) Exoten

Het kan zijn dat we tijdens het werk op plekken komen, waar exoten voorkomen die nog niet zijn geregistreerd. Denk daarbij aan de Grote waternavel, Cabomba (Waterwaaier), diverse verderkruidsorten, Japanse duizendknoop, Reuzenberenklauw, enzovoort. Het is voor de opdrachtgever belangrijk dat deze goed op de hoogte is van de voorkomende soorten en vooral ook de precieze locaties daarvan. We geven iedere vondst direct door aan de opdrachtgever. Als basisregel geldt “als je even niet weet wat je moet doen, doe dan even niets en stop voor overleg”. Dan kan je ook geen verspreiding veroorzaken. We sturen bij twijfel een goede foto per WhatsApp naar Theo de Kreij zodat die de soort kan determineren en vervolgstappen kan adviseren. Telefoon 06 – 1243 7949.

Vogelgriep

Vogelgriep is een meldings- en bestrijdingsplichtige ziekte. Vogelgriep (Aviaire Influenza) is, zoals de naam al aangeeft, een ziekte die onder vogels voorkomt. De ziekte wordt veroorzaakt door een virus, waarvan verschillende varianten bestaan. Sommige varianten van het virus zijn ook besmettelijk voor mensen. Een dergelijke variant is in 2022 zeer actief. Raak daarom vogels, ook die niet ziek lijken, beslist niet aan. Meld dode vogels bij de gemeente of het waterschap. Lees de instructies onder hoofdstuk 3.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

2. Wet en regelgeving

Wet natuurbescherming

De nieuwe Wet natuurbescherming is een samenvoegsel van de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet. Onder de vorige wetgeving gemaakte afspraken lopen door tot de einddatum van die afspraken. Bijvoorbeeld de gedragscode voor waterschappen, verleende ontheffingen en lopende ontheffingsaanvragen.

Belangrijk! Op 1 januari 2017 is de nieuwe natuurwetgeving ingegaan. Gemiddeld gezien is er qua verboden niet veel verandert, zij het dat deze nu anders verwoord zijn. Wat praktisch gezien wel is verandert, zijn de lijsten met te beschermen soorten. Er zijn soorten die zowel nationaal als binnen de Europese unie beschermd zijn. Nederland behoort tot die EU en de te beschermen EU-soorten zijn nu ook onze soorten om te beschermen. De term “strikt beschermt (voorheen tabel 3)” bestaat niet meer. Alle soorten zijn even zwaar beschermd. Er zijn soorten toegevoegd en er zijn soorten geschrapt (bijvoorbeeld de Bittervoorn en Kleine modderkruiper). Dat houdt echter niet in dat deze laatste groep in hun voortbestaan bedreigd mogen worden. Daarvoor geldt de Zorgplicht als bescherming.

Artikel 1.11 – de Zorgplicht onder de Wet op natuurbescherming

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Het zinsgedeelte “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden” slaat vooral ook op iedereen die professioneel werkt in de buitenruimte.

De Wet op Natuurbescherming kent nu drie categorieën beschermde soorten:

- Ten eerste worden alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn (allen EU wetgeving).
- Ten tweede worden soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (allen EU wetgeving).
- Tenslotte is er een beschermingsregime voor ‘andere soorten’ waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

Verbodsbepalingen

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten, nationaal

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Flora en fauna
Inventarisaties

—

Flora en fauna
werkplannen

—

Ecologisch
werkprotocol

—

Project
begeleiding

—

Project
management

—

Bevorderen
biodiversiteit

—

Kartering van
vegetatie

—

Aquatische
ecologie

—

Onderzoek en
aanpak exoten

—

Natura 2000
projecten

—

Beheerplannen

—

Ontheffingen

—

Soorten
monitoring

—

Bever, Otter en
Das

—

Vleermuizen

—

Weidevogels

—

Waterkwaliteit

—

Biologische
teelt

Gedragcode voor Waterschappen

In de nieuwe gedragscode (februari 2019) zijn een aantal zaken aangepast aan de huidige natuurwetgeving. Er zijn enkele punten die van belang zijn voor dit project.

1. Zo wordt in de nieuwe gedragscode de term “broedseizoen” niet meer gehanteerd. De wetgeving koppelt immers geen datum aan broedgevallen. Tegenwoordig doelt men op het “voortplantingsseizoen”. Daarmee is niet meer alleen aandacht vereist voor broedende (water)vogels, maar ook voor alle voortplantende flora en fauna. In geval van baggerwerkzaamheden dus ook op soorten zoals vissen, amfibieën, reptielen, enzovoort. Dit sluit ook beter aan bij de wettelijke Zorgplicht flora en fauna.
2. Ook nieuw is het loslaten van de minimum of maximum watertemperatuur waarbij mag worden gewerkt. De bovengrens en ondergrens ter plaatse moet nu worden bepaald door een deskundig ecoloog. Daarom nemen wij contact op met Theo de Kreij van Bureau Natuurzorg, indien de watertemperatuur hoger is dan 22 graden of lager is dan 2 graden. Bij ijsvorming beslist de ecoloog over het stoppen of doorgaan onder voorwaarden. Wij volgen dan zijn instructies op.
3. Al vanaf medio februari, bij een gunstig klimaat tot in oktober, kan de soort Meerkoet gaan broeden. Nesten zijn beschermd, maar ingeval van de Meerkoet mag onder de nieuwe gedragscode voor waterschappen en onder toezicht van een ecoloog, een nest worden verplaatst, mits de verplaatsing geen nadelige gevolgen heeft voor het broedsel. Indien een nest “in de weg” ligt, of het werk het broeden ernstig dreigt te verstoren, nemen wij contact op met Theo de Kreij van Bureau Natuurzorg. Wij volgen dan zijn instructies op.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

3. EWPu - Werkinstructies

Omdat werkzaamheden soms worden uitgevoerd in het voortplantingsseizoen, is dit EWPu ook aangevuld met enige relevante instructies. De natuurwetgeving koppelt bijvoorbeeld geen datum aan bescherming van broedgevallen. Het is dan ook belangrijk deze instructies goed op te volgen.

Er is een belang voor alle soorten flora en fauna, dus niet alleen de beschermde soorten, maar ook overige soorten vanwege het behoud van de biodiversiteit. In dit ecologisch werkprotocol zijn daarom ook andere relevante soortgroepen opgenomen die men onverwacht kan tegenkomen. Gebruik dit document en de gegeven instructies dan ook als naslagwerk bij deze ontmoetingen.

Deze instructies sluiten aan bij het activiteitenplan, de Gedragscode en de natuurwetgeving. Deze worden veelal per soortgroep beschreven, mede omwille van de wettelijke Zorgplicht.

Algemeen zorgvuldig handelen

[Neem een foto van alles wat je doet om iets te beschermen en bewaar die bij het ecologisch dossier!](#)

Algemeen

- Zorg er voor dat je op de hoogte bent van de aanwezige flora en fauna in relatie tot je werkzaamheden.
- Zorg er voor dat dit Ecologisch Werkprotocol altijd aanwezig is op je werkplek.
- Leg dagelijks bevindingen zoals (bijzondere) flora en fauna vast in het Flora- en Faunalogboek en meld bijzonderheden bij de uitvoerder.
- Werk zoveel als mogelijk in één richting en richting open land en open water zodat fauna kan wegluchten.
- Gebruik bij dreigende bodembeschadiging rijplaten.
- Bij het op de kant zetten van baggerspecie (indien van toepassing) moet worden uitgekeken naar meegenomen faunasoorten. Deze dienen zoveel mogelijk te worden gered en te worden teruggezet in het reeds bewerkte deel van de watergang (Zorgplicht).
- De hoofdvoerder is regelmatig aanwezig om te controleren of er volgens het integraal plan, het protocol en de instructies wordt gewerkt.
- Vondsten van beschermde soorten, bijzondere natuurwaarden en (invasieve) exoten moeten direct worden gemeld bij de projectleider en de opdrachtgever. Vermeld daarbij ook de exacte locatie van de waarneming.
- Meld twijfelgevallen en vondsten direct bij Theo de Kreij van Bureau Natuurzorg. Maak bij voorkeur een goede foto en verstuur die via WhatsApp ter beoordeling. Mitigerende maatregelen kunnen dan worden besproken.

- Flora en fauna Inventarisaties —
- Flora en fauna werkplannen —
- Ecologisch werkprotocol —
- Project begeleiding —
- Project management —
- Bevorderen biodiversiteit —
- Kartering van vegetatie —
- Aquatische ecologie —
- Onderzoek en aanpak exoten —
- Natura 2000 projecten —
- Beheerplannen —
- Ontheffingen —
- Soorten monitoring —
- Bever, Otter en Das —
- Vleermuizen —
- Weidevogels —
- Waterkwaliteit —
- Biologische teelt

Projectecoloog

- Bij het project is voor advies en begeleiding een ter zake deskundig ecooloog van Bureau Natuurzorg betrokken. Gegeven aanwijzingen dienen te worden opgevolgd.
- De ecooloog controleert bij bezoeken ook op het naleven van de natuurwetgeving en de opvolging van de instructies uit dit EWPu.
- De ecooloog controleert bij bezoeken ook of er conflicten kunnen ontstaan met de wetgeving inzake broedgevallen en de algemene Zorgplicht flora en fauna.

Ecologisch dossier en logboek

- Het is belangrijk om een dossier ecologie aan te leggen. Daarin horen bijvoorbeeld een quickscan, dit EWPu, alle rapportages van de projectecoloog, alle flora en fauna logboeken, gemaakte ter zake dienende foto's en andere gerelateerde documenten.
- Dat dossier moet worden bewaard tot 2 jaar na afloop van het project en de werkzaamheden. Overheidsinstanties kunnen tot die datum nog administratieve controles uitvoeren.
- Leg wekelijks bevindingen zoals (bijzondere) flora en fauna vast in het "Logboek Flora en Fauna" en meld bijzonderheden bij de uitvoerder.
- Herken je een soort niet, dan is dat mogelijk een zeldzame/beschermde soort. Maak een foto en stuur die via WhatsApp naar de begeleidend ecooloog. Die kan dan de soort direct determineren en eventuele maatregelen voorschrijven.

Onverwachte (beschermde) soorten

- Omdat je buiten professioneel werkt, dien je altijd en overall alert te blijven. Er kan onverwacht een (beschermde) soort het plangebied binnenkomen. Je bent gehouden de Zorgplicht flora en fauna na te leven.
- Komt een soort onverwacht het plangebied binnen, wacht dan tot deze weer verdwijnt. Als dat te lang duurt mag je de soort wegjagen. In geval van amfibieën mag je deze voorzichtig oppakken en buiten het werkgebied loslaten.
- Indien je echter de soort herkent als een beschermde soort, dan dien je contact op te nemen met de projectecoloog en projectleiding. Deze bepaald hoe verder te handelen.
- Neem ook bij twijfel altijd contact op met de projectecoloog en projectleiding.
- Noteer iedere ontmoeting en ondernomen actie in het logboek flora en fauna.

Ijsvorming (indien van toepassing op het werk)

- In de nieuwe gedragscode is geen minimum watertemperatuur bepaald waarbij mag worden gewerkt. Een ondergrens moet nu worden bepaald door een deskundig ecooloog. Daarom nemen wij contact op met Theo de Kreij van Bureau Natuurzorg, indien de watertemperatuur lager is dan 1 graad. Bij ijsvorming stoppen we het werk direct en bellen voor overleg met Theo de Kreij. De ecooloog beslist over het compleet stoppen of doorgaan onder voorwaarden. Wij volgen zijn instructies op.

Botulisme

- Controleer regelmatig op het voorkomen van "kadavers" zoals dode eenden en vissen.
- Raak de kadavers niet aan zonder lichaam beschermende middelen!

Flora en fauna
Inventarisaties

—

Flora en fauna
werkplannen

—

Ecologisch
werkprotocol

—

Project
begeleiding

—

Project
management

—

Bevorderen
biodiversiteit

—

Kartering van
vegetatie

—

Aquatische
ecologie

—

Onderzoek en
aanpak exoten

—

Natura 2000
projecten

—

Beheerplannen

—

Ontheffingen

—

Soorten
monitoring

—

Bever, Otter en
Das

—

Vleermuizen

—

Weidevogels

—

Waterkwaliteit

—

Biologische
teelt

- Laat direct dode dieren uit de watergang en uit de omgeving daarvan verwijderen.
- Geef dode watervogels en dode vissen nooit mee met de vuilnisman en begraaft ze ook niet zelf. Raak de dode vogel of vis nooit met blote handen aan.
- Ziet u een dode watervogel of vis meldt deze locatie dan aan de gemeente of het waterschap. Die zorgen ervoor dat de dode dieren op de juiste wijze worden vernietigd.
- Herkent u verlamingsverschijnselen (kan niet meer vliegen) bij een watervogel bel dan direct de Dierenambulance. Zij brengen de vogel zo snel mogelijk naar een Vogelopvang. Watervogels vormen na hun genezing geen gevaar meer voor hun omgeving.
- Geef de vogel nooit voedsel of water, omdat de vogel zich gemakkelijk kan verslikken vanwege de verlamingsverschijnselen.
- Wees extra alert wanneer de volgende zaken aan de orde zijn:
 - Meten is weten: De watertemperatuur komt regelmatig boven de 20 graden Celsius, gemeten op 10 cm onder de oppervlakte.
 - Meten is weten: het water heeft een laag opgelost zuurstofgehalte (ook wel dissolved oxygen genoemd) van circa < 4, bij 22 graden water temperatuur of hoger.
 - De watergang/waterpartij heeft een afgesloten karakter of stroomt nauwelijks door (bijvoorbeeld tijdens een droge periode).
 - In de watergang/waterpartij is vaak sprake van flabvorming.
 - Watervogels kunnen nauwelijks of niet meer vliegen.
 - Vissen kantelen, liggen even stil en proberen dan weer weg te zwemmen.

Vogelgriep

- Op Vogelgriep rust een wettelijk verplichte meldplicht.
- Raak (water)vogels, ook die niet ziek lijken, beslist niet aan.
- Meld dode (water)vogels bij de gemeente of het waterschap. Zij kunnen door bemonstering vaststellen of de vogelgriep inderdaad aanwezig is en maatregelen treffen.

Specifiek zorgvuldig handelen

[Neem een foto van alles wat je doet om iets te beschermen en bewaar die bij het ecologisch dossier!](#)

Bomen algemeen (bomen met vleermuizen, zie vleermuizen)

- Indien een boom door het werk dreigt te worden beschadigd, moet de stam worden beschermd met een ommanteling.
- Het afzagen van een tak dient zo te gebeuren dat er op de achterblijvende wond geen water kan blijven staan.
- Iedere te kappen boom (indien nog van toepassing) met een stamdiameter vanaf 30 centimeter dient eerst te worden gecontroleerd op verblijfplaatsen van vleermuizen,

Flora en fauna
Inventarisaties

—

Flora en fauna
werkplannen

—

Ecologisch
werkprotocol

—

Project
begeleiding

—

Project
management

—

Bevorderen
biodiversiteit

—

Kartering van
vegetatie

—

Aquatische
ecologie

—

Onderzoek en
aanpak exoten

—

Natura 2000
projecten

—

Beheerplannen

—

Ontheffingen

—

Soorten
monitoring

—

Bever, Otter en
Das

—

Vleermuizen

—

Weidevogels

—

Waterkwaliteit

—

Biologische
teelt

uilen en andere boom gebruikende fauna. De projectecoloog bepaald mogelijke aanvullende maatregelen.

- Een boom, of een boomdeel, met een onverwachtse holte moet vervolgens met de holte omhoog 24 uur blijven liggen zodat mogelijk aanwezige fauna kan vluchten.

Afsluiten (deel van een) watergang

- Indien om het werk beter te kunnen uitvoeren een deel van de watergang wordt afgezet, mogelijk deels wordt leeg gepompt, dient een schepnet aanwezig te zijn om eventueel opgesloten fauna zoals vissen en amfibieën te redden. Deze dienen onmiddellijk in open water te worden teruggezet.

Vergraven grond

- Indien grond moet worden afgegraven is het verstandig om ter plaatse de vegetatie enkele dagen vooraf kort te zetten. Zo ontnem je schuil en verblijfmogelijkheden en stel je de fauna veilig.
- Graaf nooit grond af waar de Japanse duizendknoop in staat, met de bedoeling die elders op te slaan of het gebied uit te brengen. Voorkom verspreiding!

Broedvogels: te water, te land en in het riet (15 februari – 15 oktober).

- In de periode van 1 oktober tot 15 februari is het hoogst onwaarschijnlijk dat vogels broeden. De vogels zijn echter beschermd en dienen met respect te worden behandeld.
- Let als uitvoerder tussen 15 februari en 15 oktober dagelijks actief op vogels die nesten willen gaan aanleggen of aangelegd hebben. Een nest is beschermd vanaf aanbouw totdat de jongen het nest hebben verlaten.
- Neem bij een actief bezet nest direct contact op met de begeleidende ecooloog om de situatie te bespreken.
- Een bezet en actief nest moet gepast worden “gemarkeerd” en gemeden. De beschermingszone wordt door de begeleidende ecooloog ter plekke vastgesteld. Na het werk markeringen verwijderen. Werk rustig en zonder wilde bewegingen of overbodig geluid.
(Vogels kunnen tijdelijk het nest verlaten. Zij keren altijd weer terug naar hun nest vanwege hun “broeddrang”. Geef ze dan ook de ruimte om terug te keren en de tijd (minimaal 1 uur) om de eieren weer te bebroeden)
- Wanneer blijkt dat door een slechte borging van een watervogelnest, in combinatie met de werkzaamheden, een nest dreigt te kantelen of weg te drijven, moet het werktempo worden aangepast om dat te voorkomen. Verplaats het nest niet.
- Indien noodzakelijk, mag door een ervaren en gecertificeerde medewerker, na toestemming van de projectecoloog, een nest worden geborgd met bijvoorbeeld jalonstokken. Benader het nest op een rustig tempo, zonder schrikbewegingen. De watervogel verlaat het nest tijdelijk. Borg het nest vlot zodat de gevluichte watervogel weer snel het nest kan bezetten. Pas na 2 uur de borgingsmiddelen weer verwijderen zoals boven beschreven.
- Let op, even verstoren mag wel, maar verjagen niet!

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

- Indien noodzakelijk, mag onder begeleiding van de projectecoloog een meerkoetnest worden verplaatst.
- Neem bij twijfel contact op met de projectleider en/of projectecoloog Theo de Kreij.

Vis en meebeschermden soorten

- Let op visconcentraties. De vis ligt bij lage watertemperaturen vaak op locaties die beschutting bieden, zoals in haventjes, onder boten, onder bruggen, in kommen, in duikers en in diepe gedeelten in het water. Omdat deze locaties binnen dit plangebied niet goed bekend zijn, is het raadzaam zelf alert te zijn op deze zaken en bijzonderheden te melden bij de hoofdvoerder.
- Kleine modderkruiper en Bittervoorn zijn niet meer beschermd, maar vallen wel onder de wettelijke zorgplicht. Hou daar rekening mee.

Amfibieën

- Amfibieën hebben een belangrijke rol in de keten. Ook de niet beschermde soorten.
- Veel amfibieën verblijven van medio oktober tot medio april in rust op het land in bijvoorbeeld muizenholletjes en mollengangen, maar af en toe ook in de bagger van watergang (soortgebonden) langs de oevers. Geef ze de tijd om te kunnen vluchten.
- Rij niet over de oever binnen circa 150 centimeter vanaf de waterlijn gemeten. Zo worden de meeste holletjes en gangen niet dichtgedrukt.
- Wanneer overmatige spoorvorming dreigt te ontstaan, dient men rijplaten te gebruiken om de druk van een voertuig optimaal te verdelen over de bodem.
- Zet aangetroffen/opgesloten amfibieën terug op een voor hun veilige plek.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

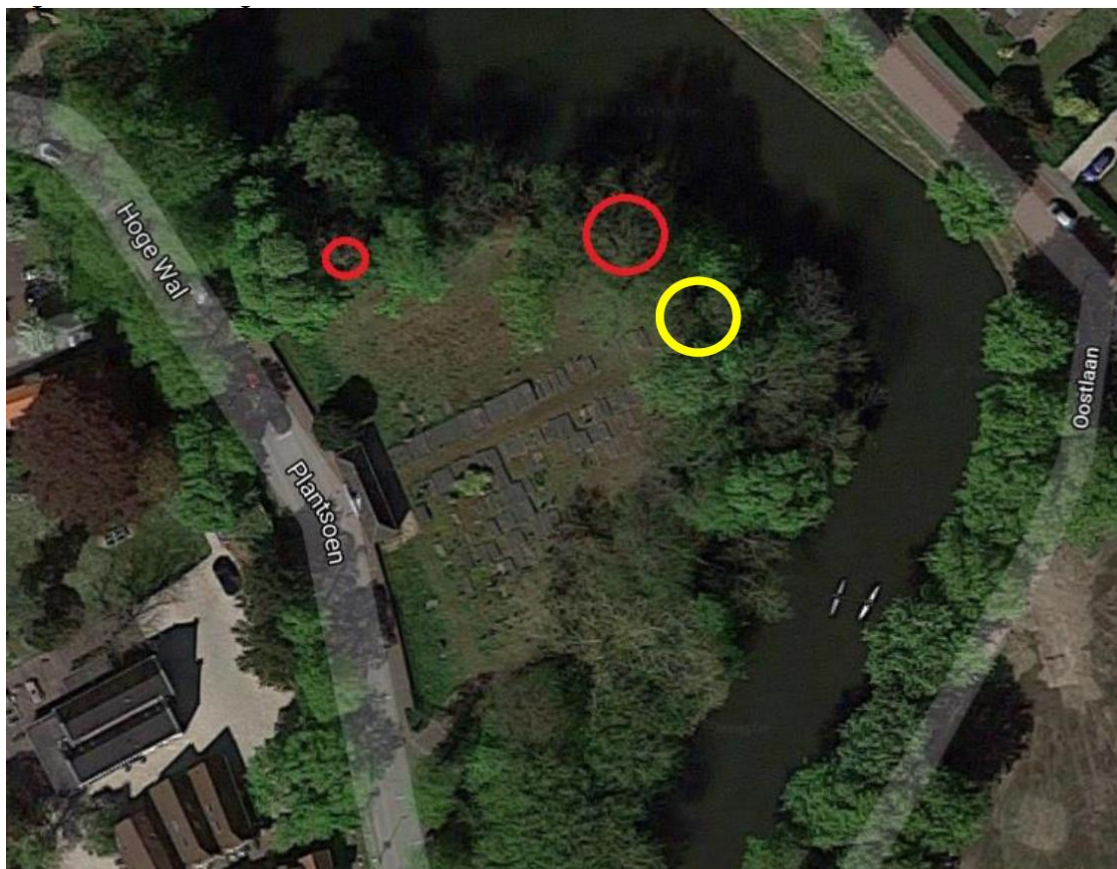
Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

Vleermuizen OUDE BEGRAAFPLAATS

grotere rode cirkel: oude eik met kraamverblijfplaats Rosse vleermuis.
 kleine rode cirkel: esdoorn met dode top, verblijfplaats van een Rosse vleermuis.
 gele cirkel: paarterritorium en -plaats Ruige dwergvleermuis
 (bron Groenteam eindrapportage)

- Het voornemen is om de bomenrij met daarin de 3 bezette bomen, te laten staan. Daarom de volgende instructies:
- Breng duidelijk zichtbare markeringen (bijvoorbeeld rood/wit lint) aan om de 3 bezette bomen.
- Ter plaatse van de 3 bezette bomen én de naastliggende bomen, mag alleen worden gewerkt tussen 15 oktober en 15 maart.
- Van de 3 bezette bomen mag niets worden gesnoeid (veroorzaakt verstoring), tenzij de projectecoloog daar ter plaatse toestemming voor geeft. Daar kunnen wel extra voorwaarden aan zijn verbonden.
- Stoot niet tegen de 3 bezette bomen aan.
- Werk zoveel als mogelijk tussen zonsopkomst en zonsondergang.
- Laat tussen 15 maart en 15 oktober in de schemer en nachturen geen felle verlichting branden.

Flora en fauna Inventarisaties —

Flora en fauna werkplannen —

Ecologisch werkprotocol —

Project begeleiding —

Project management —

Bevorderen biodiversiteit —

Kartering van vegetatie —

Aquatische ecologie —

Onderzoek en aanpak exoten —

Natura 2000 projecten —

Beheerplannen —

Ontheffingen —

Soorten monitoring —

Bever, Otter en Das —

Vleermuizen —

Weidevogels —

Waterkwaliteit —

Biologische teelt

- Vleermuizen kunnen ook tijdens de winterrust weleens wakker worden en gaan foerageren. Hou daar rekening mee.
- Laat in de nacht geen materieel hoger dan 150 centimeter voor de bewuste bomenrij liggen vanwege verstoring van de vliegroute.
- Als je niet zeker weet wat je moet doen, doe dan even niets en raadpleeg eerst Theo de Kreij (projectecoloog).

Vleermuizen overige trajecten

- Werk zoveel als mogelijk tussen zonsopkomst en zonsondergang.
- Laat tussen 15 maart en 15 oktober in de schemer en nachturen geen felle verlichting branden.
- Vleermuizen kunnen ook tijdens de winterrust weleens wakker worden en gaan foerageren. Hou daar rekening mee.

Muizen

- Rij niet over de oever binnen circa 150 centimeter vanaf de waterlijn gemeten. Zo worden de meeste holletjes en gangen niet dichtgedrukt.
- Wanneer overmatige spoorvorming dreigt te ontstaan, dient men rijplaten te gebruiken om de druk van een voertuig optimaal te verdelen over de bodem.
- Muizen kunnen het water invluchten. Wacht dan even tot ze veilig zijn voor je werkzaamheden.

Ringslang

- De Ringslang komt op steeds meer plaatsen voor.
- Ringslangen zijn niet aangetroffen, maar toch uitkijken bij bijvoorbeeld riethopen en houtstapels. Onverwacht kan er een exemplaar onder slapen. Blijf 5 meter bij een dergelijke hoop vandaan.
- Wanneer riethopen en houtstapels moeten worden weggenomen, doe dit dan zeer voorzichtig, bij voorkeur onder toezicht van de projectecoloog.

Biodiversiteit

- Soorten zoals bijvoorbeeld enkele Orchideeën en Zwanenbloemen zijn niet meer beschermd, maar de opdrachtgever heeft waarschijnlijk aangegeven dat deze soorten moeten worden gespaard. Respecteer die wens.
- Rij niet over de oever binnen circa 150 centimeter vanaf de waterlijn gemeten. Zo worden de meeste standplaatsen in stand gehouden.
- Wanneer spoorvorming dreigt te ontstaan, dient men rijplaten te gebruiken om de druk van een voertuig optimaal te verdelen over de bodem.
- Meld exacte locaties bij de opdrachtgever.

Exoot Japanse duizendknoop (Aziatische duizendknopen)

- Onverwacht kan je deze exoot tegenkomen. Lees dit daarom goed.
- In het najaar trekt de plant zich terug onder de grond en is dan niet meer te zien. Het rijden door of verplaatsen van besmette grond is desastreuus voor opvolgende locaties.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

- Verspreid de soort niet. Werk doordacht en zorgvuldig. Loop ook niet door, of vlak langs, een locatie met de Japanse duizendknoop. Fragmenten kunnen blijven steken in het profiel van je zool en die kunnen ergens anders weer loskomen en gaan groeien. Loop je er toch door, reinig dan je zolen ter plaatse.
- Markeer nieuwe locaties, + 5 meter rondom, nauwkeurig met piketten of lint.
- Nimmer mag enig fragment terechtkomen op de locatie waarheen je grond of bagger afvoert. Werk heel zorgvuldig en neem ook fragmenten weg uit het water.
- Besmette grond (en bagger) mag niet worden hergebruikt voordat deze thermisch is gereinigd.
- Reinig na contact zorgvuldig het materieel boven een zeil voordat je naar de volgende locatie gaat. Leeg het zeil zorgvuldig in de wagen die die besmette grond afvoert.
- Volg bij het verwijderen verder de instructies uit het landelijke werkprotocol .
- Meld iedere nog niet bekende locatie direct bij de opdrachtgever.
- **Voorkom verspreiding!**

Exoten overige

- Meld exoten (bijvoorbeeld Cabomba, Ongelijkbladig vederkruid, Japanse duizendknoop, Grote watervanille) direct bij Bureau Natuurzorg en de directievoerder.
- Stop met werken indien verspreiding dreigt en neem contact op met de projectecoloog voor verdere instructies. Deze brengt de aantasting in kaart en communiceert dit met de opdrachtgever.

Overige flora en fauna

- Ook al zijn soorten niet beschermd, je hebt altijd de (zorg)plicht om ongeplande schade te voorkomen. Kijk bij het inrichten van een werkplek of aanmeren van vaartuigen eerst of je geen schade veroorzaakt aan bijvoorbeeld bomen en vooral nesten en beschermde soorten die zich op de oever kunnen bevinden. Bij twijfel altijd eerst overleggen met de uitvoerder.

Opstel-opslag plaatsen

- De opstelplaats wordt op verhard oppervlak gemaakt. Indien dit niet mogelijk is wordt gekozen voor een plaats waar het de minste schade wordt veroorzaakt.
- Indien nodig worden daar rijplaten gebruikt.

Calamiteiten

- Ondanks alle zorgvuldig genomen maatregelen kan er toch nog onverwacht een gebeurtenis optreden die een nadelig effect kan veroorzaken op flora, fauna en het milieu. Meld iedere calamiteit bij de uitvoerder. Bijvoorbeeld bij het onverwachts aantreffen van een beschermde soort, maar ook bij een olie lekkage of een roetende dieselmotor. Leg een calamiteit + oplossing vast in een calamiteitenrapport, bij voorkeur vergezeld van een foto.

Flora en fauna
Inventarisaties

—

Flora en fauna
werkplannen

—

Ecologisch
werkprotocol

—

Project
begeleiding

—

Project
management

—

Bevorderen
biodiversiteit

—

Kartering van
vegetatie

—

Aquatische
ecologie

—

Onderzoek en
aanpak exoten

—

Natura 2000
projecten

—

Beheerplannen

—

Ontheffingen

—

Soorten
monitoring

—

Bever, Otter en
Das

—

Vleermuizen

—

Weidevogels

—

Waterkwaliteit

—

Biologische
teelt

Bij twijfel en bijzonderheden

- Raadpleeg bij bijzonderheden Theo de Kreij van Bureau Natuurzorg. Handel niet zelfstandig als je niet goed weet wat je doet. Bij twijfel neem je een foto en stuur je deze via WhatsApp naar hem toe om te beoordelen.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

Voorbeeld van een flora- en faunalogboek

LOGBOEK FLORA EN FAUNA			2022	WEEK:	
Project:					
Locatie(s):			Werk:		
Inspectie	Actie	Dag	Resultaat		Controleur
Controle op broedende vogels (dagelijks)	Visuele inspectie land, water en oever van het te bewerken traject (van 15 feb tot 30 sept)	Ma	Vondst*	Niets	
		Di	Vondst*	Niets	
		Woe	Vondst*	Niets	
		Do	Vondst*	Niets	
		Vrij	Vondst*	Niets	
Controle op beschermde soorten vegetatie (dagelijks)	Visuele inspectie land, water en oever van het te bewerken traject.	Ma	Vondst*	Niets	
		Di	Vondst*	Niets	
		Woe	Vondst*	Niets	
		Do	Vondst*	Niets	
		Vrij	Vondst*	Niets	
Controle op beschermde soorten fauna zoals amfibieën en muizen (dagelijks)	Visuele inspectie land, water en oever van het te bewerken traject. Exemplaren bijvoorbeeld verjagen, of verzetten.	Ma	Vondst*	Niets	
		Di	Vondst*	Niets	
		Woe	Vondst*	Niets	
		Do	Vondst*	Niets	
		Vrij	Vondst*	Niets	
Controle op functioneren aangelegde mitigerende maatregelen zoals amfibierasters en andere	Indien aanwezig: visuele inspectie. Beschadigingen direct repareren en optekenen in dit logboek	Ma	Ja	Nee	
		Di	Ja	Nee	
		Woe	Ja	Nee	
		Do	Ja	Nee	
		Vrij	Ja	Nee	
Zijn aanvullende mitigerende maatregelen genomen en waarom?					
Overleg met ecooloog	Was nodig?		JA	NEE	
Overleg met ecooloog ging over:					
*Soorten en overige opmerkingen:					

www.bureaunatuurzorg.nl - Tel: 06 - 1243 7949

- Flora en fauna Inventarisaties
-
- Flora en fauna werkplannen
-
- Ecologisch werkprotocol
-
- Project begeleiding
-
- Project management
-
- Bevorderen biodiversiteit
-
- Kartering van vegetatie
-
- Aquatische ecologie
-
- Onderzoek en aanpak exoten
-
- Natura 2000 projecten
-
- Beheerplannen
-
- Ontheffingen
-
- Soorten monitoring
-
- Bever, Otter en Das
-
- Vleermuizen
-
- Weidevogels
-
- Waterkwaliteit
-
- Biologische teelt

4. Soorteninformatie

Binnen de invloedssfeer van de uit te voeren werkzaamheden dient minimaal te worden voldaan aan de algemene zorgplicht. Dit betekent dat redelijkerwijs alle maatregelen moeten worden genomen om onnodige verstoring en/of doden en verwonden van dieren c.q. vernietigen van de (vestingplaats van) planten te voorkomen. Te allen tijde is die algemene zorgplicht van toepassing, onverlet de verwachte juridisch beschermde soorten.

NOOT: de getoonde soorten hoeven niet bekend te staan als een beschermde soort. Er zijn ook soorten benoemd die een zwaarwegend belang leveren aan de lokale ecologie.

Onder andere de volgende soorten zijn gevoelig voor deze werkzaamheden:

- Flora en fauna Inventarisaties
-
- Flora en fauna werkplannen
-
- Ecologisch werkprotocol
-
- Project begeleiding
-
- Project management
-
- Bevorderen biodiversiteit
-
- Kartering van vegetatie
-
- Aquatische ecologie
-
- Onderzoek en aanpak exoten
-
- Natura 2000 projecten
-
- Beheerplannen
-
- Ontheffingen
-
- Soorten monitoring
-
- Bever, Otter en Das
-
- Vleermuizen
-
- Weidevogels
-
- Waterkwaliteit
-
- Biologische teelt

Broedvogels

In en om watergangen, weilanden en bospercelen dient altijd rekening te worden gehouden met broedvogels. De ervaring leert dat broedvogels al zeer vroeg in het jaar aanwezig kunnen zijn en in gebruik zijnde nesten zijn het gehele jaar door beschermd. De kans dat er broedende vogels worden aangetroffen is daarom in, maar ook om water, altijd aanwezig. Dit betreft zowel watervogels als bijvoorbeeld ook weidevogels.

Flora en fauna
Inventarisaties

—

Flora en fauna
werkplannen

—

Ecologisch
werkprotocol

—

Project
begeleiding

—

Project
management

—

Bevorderen
biodiversiteit

—

Kartering van
vegetatie

—

Aquatische
ecologie

—

Onderzoek en
aanpak exoten

—

Natura 2000
projecten

—

Beheerplannen

—

Ontheffingen

—

Soorten
monitoring

—

Bever, Otter en
Das

—

Vleermuizen

—

Weidevogels

—

Waterkwaliteit

—

Biologische
teelt

Rugstreeppad

De Rugstreeppad is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Hij wordt ook benoemd in Bijlage II van de Conventie van Bern

De Rugstreeppad is een tot 7 centimeter groot wordende amfibie. De kleurstelling kan zeer variabel zijn. De rug bestaat hoofdzakelijk uit bruine, grijze, gelige of groene grondkleuren. De naam heeft de soort te danken aan de gele lengtestreep over de rug. Deze rugstreep is echter niet altijd aanwezig. De iris van de rugstreeppad is groen tot citroengeel, terwijl deze bij de gewone pad koper- tot goudrood kleurig is. Omdat de rugstreeppad zich vaak later in het seizoen voortplant dan de gewone pad, is de kans op verwisseling meer beperkt.

Hij is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van de grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers, maar kan ook op klei- en veengronden worden aangetroffen. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren die vrij snel opwarmen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes en plassen, maar ook slootjes en vennen kunnen geschikt zijn.

Flora en fauna
Inventarisaties

Flora en fauna
werkplannen

Ecologisch
werkprotocol

Project
begeleiding

Project
management

Bevorderen
biodiversiteit

Kartering van
vegetatie

Aquatische
ecologie

Onderzoek en
aanpak exoten

Natura 2000
projecten

Beheerplannen

Ontheffingen

Soorten
monitoring

Bever, Otter en
Das

Vleermuizen

Weidevogels

Waterkwaliteit

Biologische
teelt

Ringslang

De ringslang heeft een ronde pupil en is een bruingrijze, groengrijze tot zwartgrijze grote slang (mannetjes circa 90 cm, vrouwtjes circa 120 cm) met kleine lengtestreepjes. Vaak hebben ze een opvallende halve maanvormige gele/witte band achter de kop. De buik is grijswit of gelig. De ringslang gaat ongeveer in oktober in winterslaap en overwintert onder andere in hopen, compost-/bladerhopen en onder oude boomstammen. Voortplanting vindt plaats eind maart/april, waarbij de ringslang onder andere broedhopen voor ei-afzet en ontwikkeling van eieren gebruikt. De jongen komen rond augustus/september uit hun ei. De ringslang is een reptiel en dus koudbloedige diersoort die rustige, open plekken nodig heeft om te zonnen om zo over al zijn lichaamsfuncties te kunnen beschikken. De ringslang eet vooral amfibieën en vissen en brengt daarom ook tijd door in het water.

Riethoop

- Flora en fauna Inventarisaties —
- Flora en fauna werkplannen —
- Ecologisch werkprotocol —
- Project begeleiding —
- Project management —
- Bevorderen biodiversiteit —
- Kartering van vegetatie —
- Aquatische ecologie —
- Onderzoek en aanpak exoten —
- Natura 2000 projecten —
- Beheerplannen —
- Ontheffingen —
- Soorten monitoring —
- Bever, Otter en Das —
- Vleermuizen —
- Weidevogels —
- Waterkwaliteit —
- Biologische teelt

IJsvogel

Na enkele zachte winters is de IJsvogel weer in aantallen toegenomen. De soort komt op steeds meer plekken voor. Als we de ijsvogel bekijken zijn er een aantal dingen die direct opvallen en waardoor het vrij eenvoudig is om hem te herkennen. Ten eerste natuurlijk de opvallende kleuren, de borst is oranje tot roestbruin, de rug is prachtig blauw, met in het midden een lichtblauwe, bijna fluorescerende streep, die hem een aantal schitterende bijnamen heeft gegeven zoals de vliegende edelsteen. De IJsvogel bezoekt stromend en stilstaand zoet water met voldoende vis, begroeiing en een steile wand of boomkluit om een nest in te graven. Het nest is een zelf gegraven gang in een steile oever of kluit van omgewaaide boom. Deze vogel broed in de periode van eind maart tot eind september. De IJsvogel leeft van kleine visjes en gebruikt vaak een overhangende tak als uitkijkplaats.

IJsvogel

IJsvogelnesten

- Flora en fauna Inventarisaties —
- Flora en fauna werkplannen —
- Ecologisch werkprotocol —
- Project begeleiding —
- Project management —
- Bevorderen biodiversiteit —
- Kartering van vegetatie —
- Aquatische ecologie —
- Onderzoek en aanpak exoten —
- Natura 2000 projecten —
- Beheerplannen —
- Ontheffingen —
- Soorten monitoring —
- Bever, Otter en Das —
- Vleermuizen —
- Weidevogels —
- Waterkwaliteit —
- Biologische teelt